

ПРИМЉЕНО: 29.05.2024

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
Посланичка група

МИ СНАГА НАРОДА ПРОФ.ДР БРАНИМИР НЕСТОРОВИЋ

29.05. 2024. године

Београд

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
Оп.	011-1362	129	

ПРЕДСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 99. став 1. тачка 7. и члана 107. став 1. Устава републике Србије, члана 40. став 1. тачка 1) Закона о Народној скупштини и члана 150. ста 1. Пословника Народне скупштине подносим **Предлог Закона о стављању ван снаге Закона о родној равноправности** са предлогом да се узме у претрес по хитном поступку, члан 167.

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ

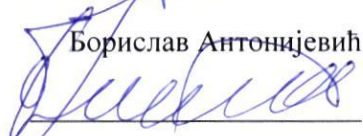
Бранко Лукић

Александар Павић

Борислав Антонијевић

проф. др Бранимир Несторовић

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О СТАВЉАЊУ ВАН СНАГЕ ЗАКОНА О РОДНОЈ РАВНОПРАВНОСТИ

Члан 1.

Закон о родној равноправности ("Сл. Гласник РС", бр. 52/2021), ставља се ван снаге.

Члан 2.

Овај Закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПРОПИСА

Уставни основ за доношење овог акта садржан је у члану 107 Устава Републике Србије.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПРОПИСА

Остваривање једнакости између жена и мушкараца обухвата једнака права, одговорности и могућности жена и мушкараца и девојчица и дечака сагласно Уставу Републике Србије, европској Конвенцији о људским правима, Међународном пакту о грађанским и политичким правима и другим прописима који су сагласни Уставу и који се примењују.

Одредбом члана 15 Устава Републике Србије дефинисано је **"Држава јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности"**.

Међутим, доношењем Закона о родној равноправности, укинута је равноправност жена и мушкараца, обзиром да је чланом 76 Закона о родној равноправности дефинисано "Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о равноправности полова („Службени гласник РС”, број 104/09)."

Уместо равноправности мушкараца и жена, Закон о родној равноправности уводи неуставни појам рода тако што предвиђа *"род означава друштвено одређене улоге, могућности, понашања, активности и атрибуте"*, чиме уводи најширу равноправност, не само мушкараца и жена, већ родних идентитета, а да нико не зна који су то тачно родни идентитети и шта се тачно тим законом штити и санкционише, што представља највећи степен правне несигурности.

Посебно указујемо да уважање *Закона о родној равноправности* није предвиђено као услов за приступање Србије Европској унији.

Даљи разлози за стављање ван снаге Закона о родној равноправности су:

1. *Закон о родној равноправности није могуће примењивати* због постојећих прописа:

- Члана 10. Устава, који гласи:
„У Републици Србији у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо“, који искључује употребу „родно осетљивог језика“ (чл. 6. Закона) и „родно сензитивног језика“ (чл. 10. Закона).
- Поред Устава, двадесетак закона утврђују обавезну употребу српског језика: *Закон о службеној употреби језика и писма - Закон о употреби српског језика у правном животу и заштити и очувању ћириличног писма - Закон о српској енциклопедији – Закон о Речнику САНУ – Закон о српској академији наука – Закон о матици српској - Закон о јавном бележничтву - Закон о јавном информисању и медијима - Закон о јавним медијским сервисима – Закон о електронским медијима – Закон о народној скупштини - Закон о Министарствима - Закон о судовима - Закон о парничном поступку - Закон о кривичном поступку - Кривични законик - Закон о управном поступку - Закон о Уставном суду - Закон о адвокатури - Закон о матичним књигама - Закон о личној карти – Закон о полицији – Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја - Закон о основама система образовања и васпитања - Закон о предшколском васпитању и образовању - Закон о средњем образовању - Закон о основном образовању - Закон о високом образовању – Закон о уџбеницима*
- На основу чл. 22. Устава - Свако има право на судску заштиту ако му је повређено или ускраћено неко људско или мањинско право зајемчено Уставом, као и право на уклањање последица које су повредом настале.
- Члан 20. Устава гарантује - „Достигнути ниво људских и мањинских права не може се смањивати“.
- Члан 2. Закона о родној равноправности такође гарантује стечена права:
„Одредбе овог закона не могу се тумачити нити примењивати на начин којим се укидају или ограничавају права утврђена другим прописима ...“
- Према *Закону о забрани дискриминације*, израз „дискриминација“ означава свако неоправдано прављење разлика и сл. које се заснива на **језику**..., а као **тешки облици дискриминације** прописани су: изазивање и подстицање неравноправности, мржње и нетрпељивости по основу **језика** ...
- *Чл. 128. Кривичног законика* предвиђа казну затвора до 3 године за оног, ко због **језика**, другоме ускрати или ограничи права човека и грађанина, а ако повреду учини службено лице казна је до 5 година.
- *Чл. 129. Кривичног законика* предвиђа казну затвора до једне године за оног ко супротно прописима о употреби **језика** и писма народа ускрати или ограничи грађанину употребу **језика** или писма којим се служи
- Чл. 50. Устава јемчи слободу медија и забрањује цензуру

2. *Закон о родној равноправности*, у делу који се примењује од 1. јуна 2021. године, и поред запрећених новчаних и затворских казни **се не примењује**.

Примера ради, Др Биљана Стојковић, високи саветник у Сектору за антидискриминациону политику и унапређење родне равноправности Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог (*у даљем тексту: Министарство*) је у десетоминутном излагању у Дневнику РТС-а 5. марта 2024. године истаkla да од 500.000 обвезника, који имају обавезу да подносе извештаје о остваривању родне равноправности, своју обавезу је испунило њих само 6.000 (што значи њих око **1,2 %**).

У тих 500.000 обвезника спадају: органи јавне власти корисници буџетских средстава (*министарства, канцеларије, агенције и службе Владе, судови, тужилаштва, независни институти и сл.*), затим АП Војводина, 145 јединица локалне самоуправе, 25 градских општина, образовне и васпитне установе, установе културе, установе социјалне и здравствене заштите (*њих око 2.500*), регистрована привредна друштва (*око 127.199*), број регистрованих предузетника (*око 308.058*) - што укупно чини око 435.257. привредних субјеката или обвезника који су дужни да Министарству подносе годишње Планове о остваривању „родне“ равноправности у наредној години и Извештаје о оствареној „родној“ равноправности у претходној години.

3. Посебан разлог за доношење предложеног прописа по хитном поступку је и тај што је, почев од 20. маја, предвиђена обавезна примена „родно осетљивог језика“ из чл. 37. и 44. Закона, а да **не постоје**: речник стандардних речи „родно осетљивог језика“, не постоји граматика, не постоји правопис, не постоје образовни кадрови, не постоје образовне институције, не постоје заклетни судски тумачи и преводиоци, јавни бележници итд.,

Поред *Закона о основама система образовања и васпитања, Закона о предшколском васпитању и образовању, Закона о средњем образовању, Закона о основном образовању, Закона о високом образовању, Закона о уџбеницима...*, који предвиђају обавезну примену српског језика - чл. 37. Закона уводи обавезу коришћења „родно осетљивог језика“ у уџбеницима и наставном материјалу, сведочанствима, дипломама, класификацијама, звањима, занимањима, лиценцама и другим облицима образовно-васпитног рада.

Такође, поред *Закона о јавним медијским сервисима, Закона о електронским медијима, Закона о јавном информисању и медијима...*, који предвиђају обавезну примену српског језика - чл. 44. Закона уводи обавезу средствима јавног информисања да приликом извештавања користе „родно осетљив језик“ и да развијањем свести о значају „родне равноправности“ доприносе сузбијању „родних-стереотипа“, друштвених и културних образаца, обичаја и праксе засноване на родним стереотипима, дискриминације на основу пола, односно рода и других личних својстава, као и „родно“ заснованог насиља, насиља у породици и насиља према женама.

Анализа садашњег стања

Неспорна реч „пол“ из Закона о равноправности полова непотребно је замењена речју „род“ у Закону о родној равноправности, коју не познаје Устав. Осим тога,

оставља могућност кажњавања за „вербални деликт“, и то за нејасно дефинисане појмове.

Поред тога, у вези *Закона о родној равноправности*, или проблема у његовој примени, наводе се ставови најважнијих институција:

1. Министарство за бригу о породици и демографију, допис број: 96-00-00044/2023-02 од 29. маја 2023. године:

Министарство у својој комуникацији, односно кореспонденцији користи српски језик и ћирилично писмо. Другостепени управни поступак у коме се решава о правима и дужности грађана, Министарство води на српском језику и ћириличним писмом. Такође, Министарство се строго придржава прописаних одредби члана 2. и члана 3. став 1. Закона о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма (Службени гласник РС, број 89/21) по коме се српски језик и ћирилично писмо, као матично писмо, обавезно употребљава у раду државних органа“.

2. САНУ – Српска академија наука и уметности, допис Бр. 66/3 од 20.03.2023. године:

Према Правилнику о употреби језика у Српској академији наука и уметности (који је доступан на интернет страници САНУ), у САНУ се у свим облицима званичне комуникације унутар Србије, укључујући и службену електронску пошту, употребљава српски језик и ћирилично писмо.

3. Институт за српски језик САНУ, у допису Број 39/8 од 12.12.2022. године наводи:

Институт се у раду и у службеној преписци придржава важећих прописа и одлука Одбора за стандардизацију српског језика. (...) указујемо на чињеницу да је Уставом Републике Србије као највишим правним актом Републике Србије прописано да су у Републици Србији у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо. Уставом је регулисана и хијерархија домаћих и међународних општих правних аката тако што је прописано да сви закони и други општи акти донети у Републици Србији морају бити сагласни са Уставом (члан 195. Устава Републике Србије)“.

4. Одбор за стандардизацију српског језика, у допису Сл од 12.05.2021. године, наводи:

„Иако се предлагачи закона нису консултовали са Одбором нити су од њега тражили мишљење о родно сензитивном језику, Одбор за стандардизацију српског језика досад се двапут оглашавао поводом тог питања. Први пут 24. фебруара 2011, а други пут 20. октобра 2017. године. (...)

Из текста самог Закона више је него очигледно да су се предлагачи закона и Влада Републике Србије оглушили о препоруке Одбора за стандардизацију српског језика, засноване на научним основама. Одредбе Закона о родној равноправности у супротности су са целом историјом норме српског књижевног језика, а самим тим и са његовим системским и структурним правилима. (...) ако се тај Закон о родној равноправности у Скупштини и усвоји – он би био у супротности са

Уставом и Законом о забрани дискриминације – а њиме се уводи дискриминација у сам језик, уводи се вербални деликт и цензура“

5. **Министарство просвете** у допису Број: 07-00-00130/2022-01 од 08.12.2022. године наводи:

„Министарство просвете у свом раду користи ћирилично писмо и српски језик, уз поштовање правописних и граматичких правила нашег језика“.

6. **Министарство културе** у допису Број: 07-00-43/2022-05 од 29.12.2022. године, наводи:

„Министарство културе службену преписку заснива на важећим прописима Републике Србије који регулишу ову материју, као што су Закон о службеној употреби језика и писма, Закона о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма“

7. **Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог**, допис Број: 030-01-00001/2022-01/235-1 од 03.04.2023.:

Доношењем Закона о родној равноправности у Народној скупштини Републике Србије и његовим ступањем на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, у броју 52 од 24. маја 2021. године, овај орган државне управе, као и други обвезници назначени у закону, дужни су да примењују одредбе овог закона, укључујући и родно осетљив језик ...

На питање: да ли за „родно осетљив језик“ и „родно сензитиван језик“ постоје речници, граматике и правописи Министарство је навело:

„Одговор на ово питање није из непосредне надлежности овог органа. За више информација морате се обратити органима државне управе и послодавцима који, у складу са законима и другим прописима, обављају послове у области образовања и васпитања, науке и технолошког развоја, односно дужни су да обезбеде примену родно осетљивог језика из члана 37. став 1. тачка 4). подтачка (3) Закона о родној равноправности, почев од 1. јуна 2024. године.

Међутим, за више информација о томе како ће се вршити непосредно усклађивање употребе српског језика са захтевима из поменутог закона, морате се обратити органима државне управе и послодавцима који су дужни да обезбеде стручну примену родно осетљивог језика из члана 37. став 1. тачка 4) подтачка (3), као и из члана 44. став 3. Закона о родној равноправности, почев од јуна 2024. године јер то није из надлежности овог министарства...

До ступања на снагу ове одредбе закона 2024. године, поред организовања поменутих друштвених дијалога и усклађивања ставова стручњака за српски језик (филолога), посебно из групе/секција за савремени српски језик са филолошког факултета, Матице српске и САНУ и **иницијатора** увођења родно осетљивог језика из организација цивилног друштва, створиће се услови да дође и до промене потребне регулативе од стране надлежних органа и институција (речници, граматике, правописи, кодекси шифра за образовне профиле, кодекса

шифара за професије односно занимања и с..), а тиме стварања услова за коришћење родно осетљивог језика у складу са поменутиим законом“.

8. Министарство за европске интеграције. На питање: Да ли је доношење Закона о истополном партнерству, Закона о родној равноправности, Закона о изменама Породичног закона и Закона о изменама Закона о забрани дискриминације, представљало или представља обавезу Србије према Европској унији или неком другом“, у допису Број: 011-00-1/2021-05/11 од 22.3.2023. године, са потписом Проф. Др Тање Мишчевић, Министарство наводи:

да усвајање Закона о родној равноправности, измена Закона о забрани дискриминације и Закона о истополном партнерству - **не представља обавезу** према Европској унији.

9. Током усвајања *Предлога Закона о родној равноправности*, 20. маја 2021. године, Гордана Чомић, тадашњи Министар за људска и мањинска права, саопштила је народним посланицима:

„Не тера вас Европа да доносите законе о родном идентитету, као што вас не тера Европска унија да доносите законе о истополним заједницама. То је на овом друштву да одлучи хоће ли више правде у друштву и хоће ли мање несреће за све своје припаднике или неће“.

Проблеми које пропис треба да реши

Основни проблем је неуставност закона (покренуто је више иницијатива, предлог за оцену уставности најавио је и Заштитник грађана), спорно је одржавање јавне расправе због епидемиолошке ситуације, а закон је неприменљив и из горе наведених разлога колизије са другим законима, због (погрешне) употребе речи „род“ и изведеница и због непостојања речника, граматика и сл. Обзиром да на територији Србије живе нпр. и припадници мађарске националне мањине, чији језик уопште не познаје род, овај предлог има за циљ и отклањање дискриминације и могућност различитог поступања (код кажњавања и сл.). Против спорног Закона иступиле су и Српска православна црква, али и неке друге традиционалне верске заједнице, па је – полазећи од броја верника – потребно уважити и ту околност.

1. Разлог за предлагање и усвајање *Предлога Закона о родној равноправности* – *Draft Law on Gender Equality*, било је иступање Председника Александра Вучића 5. октобра 2020. године, када је, након избора, обавестио јавност да за премијера предлаже Ану Брнабић, „уз две молбе: да уведе два нова министарства – Министарство за људска права, **равноправност полова** и друштвени дијалог и Министарство за бригу о породици, деци и демографији“ – замоливши је да 50 одсто чланова нове Владе чине жене да би показали на делу како функционише **равноправност полова**.

(<https://www.predsednik.rs/pres-centar/vesti/obracanje-predsednika-republike-srbije-29200>)

2. Да би се јавност убедила да је наводно све у реду са усвајањем Закона о **родној** равноправности, деловале су две важне околности:

- ИЗЈАВА Ане Брнабић 29.04.2021. године, да ће се ти закони (*мисли на Закон о родној равноправности и Закон о изменама закона о забрани дискриминације*) наћи у парламенту уз напомену: „Али, **мислим да су они у складу са Уставом**, јер су прошли и све инстанце у оквиру Владе Србије које проверавају да су сви закони које влада предлаже у складу са Уставом“
(<http://www.politika.rs/sr/clanak/477996/Brnabiceva-Zakoni-u-skladu-sa-Ustavom-i-nasim-drustvom>.)
- ИЗВЕШТАЈ 04 Број: 011-741/21 од 17. маја 2021. године, којим *Одбор за уставна питања и законодавство*, са потписом Председника Јелене Жалић Ковачевић, потврђује да је размотрио Предлог закона о родној равноправности, који је поднела Влада у начелу и да сматра да је Предлог закона **у складу са Уставом и правним системом Републике Србије**.

3. Ако Закон о **родној** равноправности и Закон о равноправности **полова** имају за циљ - остваривање једнакости и равноправности жена и мушкараца, остало је нејасно: зашто се онда доносио *Закон о родној равноправности*?

Тада, а ни током протекле три године, није добијен одговор - да ли су жена и мушкарац из *Закон о родној равноправности* – **бинарни** или **небинарни**. Та недоумица, и поред званичних демантовања, одржава се до данас и свакодневно ствара нове проблеме.

4. Због пандемије изазване COVID-ом, дошло је тада до померања избора, али и до изостанка јавних дебата и дебата у Скупштини, која је тада била без опозиције. Остало је незапажено да је Влада Ане Брнабић утврдила *Нацрт закона о родној равноправности*, а не о равноправности **полова**, како је предложио и мандатара условио Председник Вучић.

Из наведених разлога прошла је незапажено и јавна расправа о Нацрту тог закона, обављена електронским путем од 26.2.-17.3.2021.

5. Последњег дана „електронске јавне расправе“, Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог, стигао је предлог „**Дечијег фонда УН - UNICEF**“ – да се у *Нацрт закона о родној равноправности* уврсте појмови **gender** („род“) и „**gender equality**“ („родна равноправност“).

(<https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm#:~:text=Gender%3A%20refers%20to%20the%20social,women%20and%20those%20between%20men.&text=Gender%20determines%20what%20is%20expected,man%20in%20a%20given%20context>):

Министар Жигманов је прихватио тај предлог и проследио га је Председнику Владе Ани Брнабић, заједно са Извештајем о спроведеној јавној расправи.

6. Прихватајући предлог „Дечијег фонда УН – UNICEF, Влада је 24. априла 2021. године доставила Народној скупштини, на усвајање, *Предлог Закона о родној равноправности – Draft Law on Gender Equality*. Овај „кровни закон“, како је истицано, усвојен је 20. маја 2021. године, скоро једногласно, **са појмовима који се не помињу у Уставу**: „родна равноправност“, „род“, „родни идентитет“, „родно осетљив језик“, „родно сензитиван језик“...

7. Ни том приликом нико од народних посланика није обратио пажњу да Владин Предлог има два назива за закон: на српском *Закон о родној равноправности и на енглеском Law on Gender Equality*.

8. Током дискусије о *Предлогу Закона о родној равноправности*, народни посланици били су упознати са дописом **Високог савета судства (ВСС)**, упућеног Народној скупштини и Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Број: 011-00-5/2021-01 од 20.05.2021. године, у коме се наводи:

Високи савет судства сматра да је законски текст у целини противустанан и супротан другим, већ постојећим законским решењима, те стога Народној скупштини предлаже или да закон не усвоји или да га повуче из процедуре усвајања и врати предлагачу на дораду. (...) Такво законско решење, уколико буде усвојено, водило би угрожавању права већине да користи и употребљава свој језик, у конкретном случају српски, јер би морали да користе „родно неутралне“ и остале предложене термине, који нису у духу српског језика. Тако би, рецимо, судије, уколико у својим одлукама не би користиле терминологију прописану у датом закону, већ стандардизоване појмове и речи, биле кажњене као и судови у којима врше функцију. (...) На крају, слобода мишљења и говора је загарантована сваком грађанину ове земље. То је уставна категорија које се не може ограничити на начин како се то имплицира у предложеном законском тексту. Стога Високи савет судства у потпуности подржава све примедбе које су већ истакнуте од стране Одбора за стандардизацију српског језика...

Неколико тренутака након што је прочитан текст дописа ВСС-а, народни посланици су скоро једногласно усвојили Закон о родној равноправности.

9. Усвајање овог „**кровног**“ закона **супротно** је Уставу који развија политику једнаких могућности и гарантује једнакост и „равноправност жена и мушкараца“ (*као бинарних, биолошких полова*), (чл. 15. и 21. Устава).

У *Предлогу Закона о родној равноправности*, као основ за његово доношење Влада се позвала управо на поменуте чланове 15. и 21. Устава, који уопште не садрже основ за доношење таквог закона, нити реч „род“.

10. Употребљени појмови „**род**“, „**родна равноправност**“ и „**родно осетљив језик**“, не односе се на мушки и женски, род као бинарна лица, већ на мушки и женски род као небинарна лица или друштвене појмове.

11. Да би се избегла дискриминација у комуницирању, Европски парламент је предложио, као **необавезну**, примену речи и језика у комуницирању:
https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/151780/GNL_Guidelines_EN.pdf

Gender-neutral language (*родно неутралан језик*) је генерички термин који покрива употребу non-sexist language (*несексистичког језика*), inclusive language (*инклузивног језика*) или gender-fair language (*родно фер језика*).

Сврха gender-neutral language (*родно неутралног језика*) је избегавати реч која се може тумачити као пристрасна, дискриминаторна или понижавајућа, имплицирајући да је one sex (*један пол*) или social gender (*друштвени род*) norm (*правило*). Коришћење gender-fair и inclusive language такође помаже у смањењу gender stereotyping (*родних стереотипа*), промовише друштвене промене и доприноси постизању gender equality (*родне равноправности*).

12. У Србији постоји око око 0,3% небинарних или transgender/транс особа и њихова права су била заштићена претходним *Законом о равноправности полова*, Уставом и бројним другим домаћим и међународним прописима.

Међу земљама постоје велике разлике у условима и начину остваривању права небинарних особа.

Према последњем **Извештају Савета Европе**, сачињеном десет година након примене препорука, за промену идентитета/пола транс особа (*LGT - legal gender recognition*) ситуација је следећа:

- у 38 држава чланица Савета Европе постоји законска или административна процедура за законско признавање пол;
- у неким државама не постоји јасна процедура;
- у 9 држава довољно је самоопредељење;
- неке државе су онемогућиле LGT, што значи да трансродне, интерсексуалне и gender/цендер различите особе имају документа која не одговарају њиховом gender identity/цендер идентитету;
- у неким државама проблем представља противљење људским правима трансродних особа и сл.;
- у 26 држава и даље је потребна медицинска дијагноза као предуслов за подвргавање LGT;
- у 13 држава захтева се стерилизација;
- у 19 држава неопходан је развод;
- у 6 земаља не захтева се статус самца пре него што се поднесе захтев;
- у 9 држава поштује се интегритет постојећих бракова;
- у 17 држава деци и/или адолесцентима допуштен је приступ LGT;
- Да би се небинарним, цендер различитим и међуполним особама пружила могућност LGT - државе чланице могу размотрити, између осталог, неопходност укључивања sex/gender, пола/рода...

Циљеви који се прописом постижу

Србија, као демократска држава, поседује Устав и мноштво прописа који гарантују једнакост и равноправност жена и мушкараца, без дискриминације, њихову заштиту од насиља, а посебно заштиту жена и деце од насиља. Истовремено, Уставом су гарантовани слобода говора, штампе, аутономија универзитета, заштита мајке, породице и деце.

1. Као основ за **остваривање** наведеног циља налази се у обавезујућим прописима, који се десетинама година примењују у Србији. Нпр.:
- Република Србија заснована је на владавини права и социјалној правди, начелима грађанске демократије, људским и мањинским правима и слободама и припадности европским принципима и вредностима. *(чл.1. Устава)*
 - Уживање права и слобода предвиђених у Уставу, Међународном пакту о грађанским и политичким правима и европској Конвенцији за заштиту људских права и основних слобода обезбеђује се без дискриминације по било ком основу. *(чл.14. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода).*
 - Пред Уставом и законом сви су једнаки и свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације. *(чл.21. Устава)*
 - Држава јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности. *(чл.15. Устава)*
 - Једнакост између жена и мушкараца мора бити обезбеђена у свим областима. *(чл.23. Повеље ЕУ о основним правима)*
 - Мушкарци и жене одговарајућег узраста имају право да ступају у брак и заснивају породицу у складу с унутрашњим законима који уређују вршење овог права. *(чл.12. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода).*
 - Свако има право да слободно одлучи о закључењу и раскидању брака. Брак се закључује на основу слободно датог пристанка мушкарца и жене пред државним органом.
Закључење, трајање и раскид брака почивају на равноправности мушкарца и жене. Брак и односи у браку и породици уређују се законом.
Ванбрачна заједница се изједначава са браком, у складу са законом. *(чл.62. Устава)*
 - Деца уживају људска права примерено свом узрасту и душевној зрелости.
Свако дете има право на лично име, упис у матичну књигу рођених, право да сазна своје порекло и право да очува свој идентитет.
Деца су заштићена од психичког, физичког, економског и сваког другог искоришћавања или злоупотребавања.
Деца рођена изван брака имају једнака права као деца рођена у браку.
Права детета и њихова заштита уређују се законом. *(чл.64. Устава)*
 - Родитељи имају право и дужност да издржавају, васпитавају и образују своју децу, и у томе су равноправни. *(чл.65. Устава)*
Нико не може бити лишен права на образовање.
У вршењу свих својих функција у области образовања и наставе држава поштује право родитеља да обезбеде образовање и наставу који су у складу с њиховим верским и филозофским уверењима. *(чл.2. Додатног Протокола уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода)*

Могућности да се проблем реши и без доношења прописа

Сви набројани проблеми нису постојали до усвајања и примене Закона о родној равноправности, па стављањем тог закона ван снаге нестају и створени проблеми.

Зашто је доношење прописа најбољи начин за решавање проблема

Стављањем ван снаге Закона о родној равноправности одмах се решавају настали проблеми и неспоразуми.

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У претходним тачкама дата су потребна објашњења основних правних института и појединачних решења.

Анализа стања, три године од ступања на снагу Закона о родној равноправности

На дан ступања на снагу Закона о родној равноправности, 1. јуна 2021. године, адвокати Миленко и Момир Радић поднели су Уставном суду иницијативу за оцену уставности Закона о родној равноправности у предмету IУз-85/2021.

Сагласно прописима, Уставни суд се 20. септембра 2021. обратио Народној скупштини дописом Број: IУз-85/2021, остављајући јој рок од 30 дана за изјашњење у вези наведене неуставности истакнуте у Иницијативи.

Тражено мишљење Уставни суд није добио од надлежних - Одбора за уставна питања и законодавство и Народне скупштине.

У међувремену је председник Владе (*предлагач оспореног закона*) постао Председник Народне скупштине, Председник Народне скупштине постао је министар унутрашњих полова, Председник Одбора за уставна питања и законодавство управо постао је министар...

Насталу ситуацију посебно отежава и обавезна примена „родно осетљивог језика“ од 20. маја у областима образовања (*чл. 37. Закона*) и јавног информисања (*чл. 44. Закона*), јер не постоји речник стандардних речи тог језика, не постоји граматика, не постоји правопис, не постоје образовни кадрови са образовним институцијама итд.

Поред напред наведених прописа, примену оспореног Закона онемогућавају и следећи обавезујући прописи:

- 1) **Одлука о јединственом кодексу шифара за уношење и шифрирање података у евиденцијама из области рада;**
- 2) **Правилник о Листи стручних, академских и научних назива,**
- 3) или обавезна примена **Јединствених методолошких правила за израду прописа:**
 - *чл. 1. Овим актом утврђују се јединствена методолошка правила за израду прописа које доноси Народна скупштина;*
 - *чл. 2. Правила која су утврђена овим актом примењују се на израду закона, одлука, Пословника Народне скупштине, а сходно се примењују и на друге опште акте које доноси Народна скупштина;*
 - *чл. 7. У дефиницији се користе **општепознати и недвосмислени изрази;***
 - *чл. 31. У пропису треба употребљавати речи савременог **српског језика** у њиховом уобичајеном значењу;*

- чл. 33. Стране речи могу се користити у пропису ако у **српском језику** не постоје одговарајуће речи;
- чл. 35. У пропису треба користити јединствену терминологију, односно термине **са већ утврђеним значењем**;
- чл. 43. Изрази се у пропису употребљавају у **мушком роду**, осим ако природа ствари не захтева другачије.

Да ли се проблеми могу решити на други начин

Створени проблеми не могу се решити на други начин, они се умножавају по прогресији, без обзира на предвиђене новчане казне (до 2 милиона динара) и затворске казне (до 5 година). Без ефекта остао је и став изнет током усвајања спорног закона:

„Важно је да постоји казнена политика која ће имати и превентивни карактер и на неки начин натерати све нас, а посебно одговорне да се придржавамо закона...“

Да се ради о примени нејасних и **необавезујућих** препорука, доказ су подаци који се односе на њихову примену. Нпр.:

- Извештај Европског института за gender equality (родну равноправност), изнет прошле године у Европском парламенту, да ће се „gender equality“ остварити за **60 година** (<https://eige.europa.eu/>);
- изјава Бранкице Јанковић – Повереника за заштиту равноправности „садашњим темпом јаз у родној равноправности могао би да буде превазиђен за око **130 година**“ (Политика 6.3.2024.);
- изјава **Jo-Anne Bishop**, представника **UN Women** Босне и Херцеговине, како је пренела Радио Слободна Европа 8.3.2024. године - Глобално ће бити потребно више од **300 година** и 360 милијарди долара инвестиције како би се затворио јаз у родној равноправности.
www.slobodnaevropa.org/a/ravnopravnost-zene-osmi-mart-/32853045.html
- „По родној равноправности жена и мушкараца, по извештају светског форума, Србија се налази на 23 месту од 146 земаља“, изјавила је Биљана Стојковић, Високу представник Министарства, у Дневнику РТС-а 5.3.2024. године. Говорећи о примени спорног закона, др Биљана Стојковић изјавила је том приликом да је његова примена одложена три године да би се извршила измена прописа из чланова 37. и 44. (министарства просвете и науке и иновација).

Након три године од усвајања *Закона о родној равноправности*, заснованог на примени „gender equality“, са погрешним и двосмисленим преводом „**родна равноправност**“, и након три године од почетка стварања услова за примену од 20. маја 2024. године, новоуспостављеног језика „gender sensitive language“, са погрешним и двосмисленим преводом „**родно осетљив језик**“, чак под претњом новчаних и затворских казни и именовања више десетина хиљада комесара или повереника за примену родно осетљивог језика, нису створени услови да се тај закон примењује. Недостају речници са стандардним речима „родно осетљивог језика“, недостају граматике, правописи, кадрови, образовне институције.

IV ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОПИСА, КОЈА ОБУХВАТА И ИЗВОРЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА ТИХ СРЕДСТАВА

За спровођење Закона о стављању ван снаге Закона о родној равноправности нису потребна средства, али ће се остварити значајна средства престанком ангажовања 500.000 обвезника на остваривању „родне или gender равноправности“.

V РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ, АКО ЈЕ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПРЕДЛОЖЕН ХИТАН ПОСТУПАК

Имајући у виду чињеницу да Закон о родној равноправности предвиђа да почев од 20.05.2024. године почиње примена одредбе члана 37 и члана 44 које се односе на област образовања, васпитања, науке и технолошког развоја, као и родне равноправности у области јавног информисања са изузетно високим прекршајним санкцијама од 2.000.000 динара, као и кривичним санкцијама, а да не постоји речник стандардних речи „родно осетљивог језика“, не постоји граматика, не постоји правопис итд, што ствара највећи могући степен правне несигурности, хитан поступак је нужан. Напред наведени разлози, посебно почетак примене „родно осетљивог језика“ за пар дана, оправдавају хитан поступак.

Указујемо да нам није познато да упостваљени систем санкција постоји у било којој другој држави.

VI РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИХ СЕ ПРЕДЛАЖЕ ДА ПРОПИС СТУПИ НА СНАГУ ПРЕ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ“

Имајући у виду чињеницу да Закон о родној равноправности предвиђа да почев од 20.05.2024. године почиње примена одредбе члана 37 и члана 44 које се односе на област образовања, васпитања, науке и технолошког развоја, као и родне равноправности у области јавног информисања са изузетно високим прекршајним санкцијама од 2.000.000 динара, као и кривичним санкцијама, а да не постоји речник стандардних речи „родно осетљивог језика“, не постоји граматика, не постоји правопис итд, што ствара највећи могући степен правне несигурности, хитан поступак је нужан. Напред наведени разлози, посебно почетак примене „родно осетљивог језика“ за пар дана, оправдавају ступање на снагу даном објављивања у „Службеном гласнику“ Републике Србије.

VII ПРЕГЛЕД ОДРЕДАБА ВАЖЕЋЕГ ПРОПИСА КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ

Престаје да важи цео Закон о родној равноправности.

VIII АНАЛИЗА ЕФЕКТА ПРОПИСА

Најважнији ефекат усвајања Закона о стављању ван снаге Закона о родној равноправности је остваривање једнакости између жена и мушкараца сагласно Уставу Републике Србије, европској Конвенцији о људским правима, Међународном пакту о грађанским и политичким правима и другим прописима који су сагласни Уставу и који се примењују.

Одредбом члана 15 Устава Републике Србије дефинисано је "**Држава јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности**".

Међутим, доношењем Закона о родној равноправности, укинута је равноправност жена и мушкараца, обзиром да је чланом 76 Закона о родној равноправности дефинисано "Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о равноправности полова („Службени гласник РС”, број 104/09)."

Уместо равноправности мушкараца и жена, Закон о родној равноправности уводи неуставни појам рода тако што предвиђа "*род означава друштвено одређене улоге, могућности, понашања, активности и атрибуте*", чиме уводи најширу равноправност, не само мушкараца и жена, већ родних идентитета, а да нико не зна који су то тачно родни идентитети и шта се тачно тим законом штити и санкционише, што представља највећи степен правне несигурности.

Посебно указујемо да уважање *Закона о родној равноправности* није предвиђено као услов за приступање Србије Европској унији.

Стога, стављање ван снаге Закона о родној равноправности имаће за ефекат враћање правне сигурности, очување националног идентитета, очување слободе изражавања мишљења, слободе говора, слободе медија, а посебно очување српског језика који је један од стубова нашег идентитета.

IX ИЗЈАВА ДА ЈЕ ПРЕЛОГ ЗАКОНА УСКЛАЂЕН С ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ, ИЛИ ДА НЕ ПОСТОЈИ ОБАВЕЗА УСКЛАЂИВАЊА, ИЛИ ДА ЗАКОН НИЈЕ МОГУЋЕ УСКЛАДИТИ С ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ, И ТАБЕЛА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА С ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Усвајањем Закона о стављању ван снаге Закона о родној равноправности враћа се усклађеност са прописима Европске уније, Конвенцијом о људским правима и слободама, Међународним пактом о грађанским и политичким правима итд.

X ПРЕДСТАВНИК ПРЕДЛАГАЧА Као представник Предлагача одређује се адв.
Бранко Лукић, а као заменик адв. Јелена Павловић.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. **Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа**
Народни посланици: Бранко Лукић, Јелена Павловић, Александар Павић
2. **Назив прописа**
Предлог закона о стављању ван снаге Закона о родној равноправности
Law Proposal on the Termination of the Law on the Gender Equality
3. **Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):**
 - а) **Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну садржину прописа, /**
 - б) **Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума /**
 - в) **Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума, /**
 - г) **Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума, /**
 - д) **Веза са Националним програмом за усвајање тековина Европске уније. /**
4. **Усклађеност прописа са прописима Европске уније**
 - а) **Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,**
Уговор о функционисању ЕУ: чл. 8. и 9. као и члан 153. став I. тачка и) и члан 157.
 - б) **Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,**
 - **Директива Савета 2004/113/ЕК од 13. децембра 2004. године о примени начела једнаког поступања према мушкарцима и женама у приступу робама и услугама (Council Directive 2004/113/EC of 13 December 2004 implementing the Principle of Equal Treatment Between Men and Women in the Access to and Supply of Goods and Services) -- није усклађен (НУ);**
 - **Директива 2006/54/ЕК Европског парламента и Савета од 5. јула 2006. године о примени начела једнаких могућности и једнаког поступања према мушкарцима и женама у питањима запошљавања и занимања. (Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the Implementation of the Principle of Equal Opportunities and Equal Treatment of Men and Women in Matters of Employment and Occupation (recast))**

није усклађен (НУ):

- Директива 2010/41/ЕУ Европског парламента и Савета од 7. јула 2010. године о примени начела једнаког пос гупања према мушкарцима и женама који су samozапослени и ставља ван снаге Директиву Савета 86/613/ЕЕК (Directive 2010/41/EU of the European Parliament and of the Council of 7 July 2010 on the Application of the Principle of Equal Treatment Between Men and Women Engaged in an Activity in a Self-Employed Capacity and Repealing Council Directive 86/613/EEC) – **није усклађен (НУ).**

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

/

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

/

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулишу прописи, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу.

/

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

/

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

/

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

/

Београд, 21. мај 2024. године

Потпис овлашћеног предлагача прописа

